

At greina eina blaðgrein

Tað er umráðandi at hava í huga, tá ið tú greinar og brúkar ein frymil, at frymilin bara er eitt hjálparamboð. Frymilin er ikki lagaður til eina ávísa blaðgrein, tí kann tað væl vera, at ikki alt, sum er nevnt í frymlinum, er at finna í eini blaðgrein. Brúka frymilin soleiðis, at hann hóskar júst til tína blaðgrein og legg tað afturat ella burturúr, sum tú heldur ella ikki heldur, er viðkomandi fyri tína greining.

GG. *Minst altíð til at vísa á dømi í blaðgreinini og at grundigeva fyri tínum uppáhaldum.*

Nøkur orð og hugtøk í frymlinum eru litað *blá* og skrivað við skákskrift. Niðast í hesum skjalinum eru orðafrágreiðingar til hesi orð og hugtøk.

Byrjan

Les blaðgreinina væl og virðiliga.

- Kanna ókend orð í orðabók
- Greina fløkjasligar setningar

Gev tær far um:

- hvør (sendari)
- sigur hvat (evni)
- hvar (miðil)
- við hvønn (móttakari)
- við hvørji ætlan (endamál)
- serlig eyðkenni

Samskiptisviðurskiptini, t.e. sendari – evni – móttakari.

Sendarin

- Hvør er sendarin? T.e. hvør hevur skrivað greinina?

Miðil og evni

- Í hvørjum miðli er greinin skrivað?
- Nær er hon skrivað?
- Hvat er evnið í greinini?
- Ger ein stuttan samandrátt av innihaldinum

Móttakarin

- Hvør er móttakarin?
- Hvussu kanst tú vita, hvør móttakarin er?
- Hvussu hevur sendarin hugsað um, hvør móttakarin er?
- Eru innihald og tekstur lagað til móttakaran?

Endamál og ætlan

- Við hvørjum endamáli er greinin skrivað?

Bygnaður og uppseting

- Hvussu er blaðgreinin *uppsett*? Hugsa um myndir, yvirskriftir, *brellbita*, *millumyvirskriftir* og *breyðtekst*
- Eru yvirskriftin og millumyvirskriftir í samsvari við innihaldið í tekstinum?
- Eru *snildir* brúktar sum *eygnariv*?

Opið ella afturlatið samskipti

- Er talan um *opið* ella *afturlatið samskipti*?
- Er greinin løtt ella torskild at lesa?

Kanna t. d.,

- ✓ um teksturin er býttur sundur við millumyvirskriftum,
- ✓ um orðini eru stutt og kend,
- ✓ um fleiri torskild ella fremmand orð eru í greinini,
- ✓ um setningarnir eru stuttir ella langir,
- ✓ og um nógvir eykasetningar eru.

Objektivt (partleyst) ella subjektivt (partískt) skrivningarlag

- Er talan um *partleyst* (objektivt) ella *partískt* (subjektivt) skrivningarlag?
- Er sendarin partleysur ella partískur?
- Er hann sakligur og upplýsandi?
- Ella er hann kensluborin og persónligur?

Málbúin

- Hvussu er málburðurin í greinini?
- Er hann nevtalur og sakligur ella kensluborin og persónligur?
- Koma serlig orð (t. d. lýsingarorð) ofta fyri?

Upplýsandi ella ávirksandi endamál

- Ætlar sendarin (loyniliga) at ávirka móttakaran við síni skrivning?
  - Vil sendarin hava móttakaran at taka støðu og koma í part við sær?
  - Ella vil sendarin upplýsa og kunna móttakaran um evnið, hann skrivar um?
  - Greið frá endamálinum og ætlanini við greinini.
- GG. Svára við støði í tekstinum og greiningini.

Orðafrágreiðingar:

Uppseting: fevnir um myndatilfar, yvirskriftir og millumyvirskriftir, stuttan kunnandi inngang, eisini nevnt *brellbiti* (nevnt *manchet* á yrkismáli) til hövuðstekstin (eisini nevndur *breyðtekstur*), ið kann verða býttur sundur í teigar

Partleyst (objektívt) skrivingarlag: neutralt, upplýsandi og sakligt

Partískt (subjektívt) skrivingarlag: kensluborið og persónligt

Opið samskifti: greinin er skrivað, so øll skilja innihaldið

Afturlatið samskifti: greinin er skrivað, so bara fá hava førleika at lesa hana. Dømi um afturlatið samskifti eru t.d. yrkisbløð til læknar við latínskum heitum.

Snild: verður brúkt at fanga lesarans uppmærksemini, t. d. myndir og yvirskiftir

Eygnariv: tað, sum fyrst fellur í eyguni

Brellbiti: stuttur kunnandi inngangur (nevnt *manchet* á yrkismáli)

Millumyvirskriftir: yvirskriftir, ið skilja breyðtekstin sundur

Breyðtekstur: hövuðsteksturin í eini blaðgrein